

Esimerkkejä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnissa

Terveellinen, turvallinen ja liikkumista edistävä ympäristö

Valaistut, auratut ja hiekoitetut kadut, turvalliset pyöräteitit ja kunnostetut pyörätiet, terveysnäkökulman huomioivat rakennusmääräykset, melun ja häiriöiden torjunta ja valvonta, vähittäismyynnin ja ravintoloiden vastuullisuuden tuki, puhdas vesi ja toimiva jätehuolto jne.

Kulttuuripalvelut ja harrastamisen paikat

Kaupunginmuseot ja kansalaisopistot, räätälöidyt ja subventoidut palvelut erityistä tukea tarvitseville (esim. työttömät, maahanmuuttajat) jne.

Sivitys, varhaiskasvatus ja koulut

Kirjastojen monipuoliset palvelut, koulupäivän liikunnan lisääminen, kiusaamisen ehkäisy, erityistä tukea tarvitsevien tunnistaminen ja ohjaaminen palveluihin, terveellinen joukkoroukailu jne.

Keskushallinto Hyvinvointi ja terveys osaksi kuntastrategiaa ja taloussuunnittelua

Päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutusten ennakkoarvointi

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointiryhmä tms.

Hyvinvointikoordinaattori

Elinvoiman edistäminen

Yritysneuvonta, nuorten kesätyöt, pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien työllistymisen tukitoimet ja palveluohjaus, työnantajien päihdeohjelmat jne.

Liikuntapalvelut ja harrastamisen paikat

Lähiliikuntapaikat, koulujen ja päiväkotien pihat kaikille, päihdeettömyys, räätälöidyt ja subventoidut palvelut erityistä tukea tarvitseville (esim. työttömät, maahanmuuttajat) jne.

Osallisuuden vahvistaminen

Asukkaiden osallistumisen paikat ja mahdollistaminen, järjestötoiminnan tukeminen, vanhus- vammais- ym. neuvostot ja asukasraadit, osallisuus palveluiden kehittämisessä jne.

